

DESPRE A RĂMÂNE ROMÂN ȘI CU ROMÂNIA (ȘI) ÎN ROMÂNIA

INTERVIU CU DR. MIRCEA PLATON

Alexandru Cosmin Codreanu: *Bună ziua domnule Mircea Platon. Mă bucur și mă simt onorat că ați acceptat să îmi acordați un interviu. Din câte am văzut nu obișnuieți să faceți acest lucru foarte des. Ultimul interviu pe care l-ați acordat a fost în 2009 dacă nu mă înșel.*

Personal, v-am descoperit recent, prin intermediul analizelor dumneavoastră politice publicate în [Cotidianul.ro](#) și [Grupul Prospectiv](#). Înainte de a pregăti acest interviu nu știam mare lucru despre dumneavoastră în afara faptului că sunteți un român „canadian” care urmează un postdoctorat la Toronto.

Din fericire pentru mine lucrurile s-au schimbat. Din documentările făcute am putut afla că înainte de a fi „canadian” sau „american” sunteți ieșean.

Copilăria dumneavoastră a fost una clasică pentru anii '70 - '80: ați crescut printre („nu după”) blocuri și ați pierdut de-a lungul anilor multe mingi de 35 de lei jucând fotbal în curtea școlii.

Adolescența v-ați petrecut-o printre cărți și lumea boemă a Iașilor. Serile de marți erau rezervate întotdeauna teatrului radiofonic.

Detestați „organic” comunismul deoarece a alungat atmosfera Iașului interbelic, o lume pe care ați descoperit-o totuși ca adolescent în câteva oaze „de normalitate” bine ascunse pentru neinițiați. Găseați comunismul plicticos deoarece viața de pionier vă răpea timp important de la lectură, însă îl apreciați pentru lipsa tentațiilor. Paradoxal, plictisul comunismului vă permitea să gândiți și să citiți mai mult.

Între anii 1991 – 1998 ați lucrat și v-ați format ca editor și în cadrul afacerii de familie – Editura Agora – aparținând tatălui dumneavoastră. Dragostea de carte și dorința de a împărtăși cultura celor tineri, dar modești financiar, a afectat profitul editurii. Cumulat acestei lipse de spirit capitalist, ați avut ocazia să fi cunoscut înaintea multor alora „deliciile” pe care trebuie să le înfrunte micul întreprinzător român pe piața „liberă” unde managerii de succes erau în același timp și cei care câștigau subvenții și contracte cu Statul.

Ați fost pentru o perioadă și redactor la Editura Mitropoliei Moldovei și a Bucovinei și membru fondator al revistei „Biserica și problemele vremii”.

În 1999 coordonatorul paginii editorial/opinii a unui onorabil cotidian românesc cu care colaborați v-a spus că apreciază scrisul dumneavoastră, dar că ar vrea să nu mai vadă niciodată în pagină termenii „național / naționalist”. Aceasta a fost „ultimă picătură” care a dus, printre altele, și la „expatriere”.

În perioada 2002-2004 ați avut scurte incursiuni academice în mediul anglo-saxon. Din 2005 până în 2012 v-ați stabilit peste ocean, la Universitatea de Stat din Ohio, S.U.A., urmând studii de doctorat în istorie. După terminarea acestora, în 2012, v-ați mutat la Toronto, Canada. Primul an „canadian” a însemnat pentru dumneavoastră o colaborare cu Institutul de Studii Creștine din Toronto, Canada, urmând ca în 2013 să începeți un postdoctorat în studii sociale și umaniste la Universitatea din Toronto.

Perioadei dumneavoastră americane îi corespunde o perioadă de adaptare la noul mediu și cultură americane, în paralel cu o lupta de identificare și revendicare a unei identități naționale în exil.

În loc să vă dedicați în întregime doctoratului, ați alocat un timp generos publicisticii. Astfel, în perioada „americană” ați publicat volumele „Ortodoxie pe litere” (Christiana, 2006) și „Cine ne scrie istoria?” (Timpul, 2007).

Vizibilitatea pentru publicul mai larg a venit abia în 2008 când ați publicat, alături de dl. Ovidiu Hurduzeu, cartea „A treia forță. România profundă” (Logos, 2008). Trei ani mai târziu mai publicați o carte, respectiv „Conștiința națională și statul reprezentativ” (Timpul, 2011).

Cristalizarea acestor căutări capătă astfel un nume concret: „libertatea histocentrică”. Persoanele pe care le vedeți a fi mântuitorii României sunt o combinație rară de intelectuali și ortodocși.

În perioada 2010-2012, respectiv sfârșitul doctoratului, activitatea dumneavoastră publicistică a scăzut în intensitate, urmând să ia din nou amploare în perioada „canadiană”. Aceasta este marcată de analize profunde și extrem de bine documentate pe diferite teme politice tratate superficial sau deloc de publicul românesc.

Sunteți în prezent, alături de nume celebre ale vocii diasporei - Vladimir Tismăneanu, Dragoș Aligică, Dan Alexe și Alina Mungiu-Pippidi - unul dintre cei mai influenți formatori de opinie din afara României, articolele dumneavoastră fiind publicate în cotidiene și reviste din România.

Mi-a scăpat ceva din această prezentare succintă pe care v-am făcut-o? Care vi se pare cea mai reprezentativă sau mai importantă parte a vieții dumneavoastră de până acum?

Mircea Platon: Vă mulțumesc pentru invitație și pentru introducere. Nu, nu v-a scăpat mare lucru! Pe scurt, sunt un istoric român născut în Iași și care trăiește de mai bine de un deceniu în America de Nord. Deși lucrez aici, în America de Nord, am încercat să rămân prezent, cel puțin publicistic, și în România. Cred așadar că cea mai reprezentativă parte a activității mele de până acum e tocmai acest efort, de lungă durată, de a pune în contact publicul românesc cu anumite realități euro-atlantice și cu anumite permanențe ale istoriei europene.

A.C.C.: Să trecem la câteva întrebări de încălzire. Mai ascultați teatrul radiofonic?

M.P.: Nu mai ascult teatru radiofonic pentru că nu mai am timp. Cred că există un timp și un loc pentru toate. Timpul teatrului radiofonic, pentru mine, a trecut. Poate că va reveni la pensie. Dacă vom avea, cei din generația mea, atât cei plecați cât și cei rămași în țară, pensie! Eu, unul, mă pregătesc pentru o bătrânețe extrem de activă pe fundal de apogeu al „Statului minimal” care nu va avea bani nici de pensii, nici de teatru radiofonic.

A.C.C.: *În România, în condițiile în care avem numai 4,5 milioane de angajați la 20 de milioane de locuitori, ne pregătim de declararea falimentului Statului. Bătrânețea noastră rămâne incertă în condițiile în care continuăm să închidem spitale și să exportăm veseli doctori. Însă să revenim. Aveți doi băieți. Vorbesc românește? Ce înseamnă pentru ei România?*

M.P.: Am doi băieți și o fată. Vorbesc perfect românește, cu accent moldovenesc, desigur. Vorbesc românește și pentru că ne-am ocupat de ei. Nu i-am lăsat doar pe mâna sistemului de educație publică de aici. Au mers la școală ca să învețe engleză, dar au fost educați și acasă. Soția mea a făcut și face „homeschooling” cu ei. Am vrut să le transmitem nu doar ceea ce se numesc „valorile românești”, ci mai ales anumite standarde, anumite criterii pe care educația tradițională din Europa le transmitea oricărui elev. **Am observat că nu e nevoie să fii expatriat pentru a-ți pierde identitatea.** Poți să trăiești în Canada și să fii român, după cum poți trăi în România și să fii un debusolat. Pierderea identității nu are de a face doar cu abandonarea anumitor valori, ci mai ales cu pierderea anumitor standarde și moduri de gândire. Proasta educație, fie aici, fie în țară, produce mai mulți căzuți din Lună decât orice expatriere. Și spunând asta mă gândesc la un personaj foarte drag mie, la arhitectul, eseistul și marele boier, întrupare a adevăratei elite românești, care a fost George Matei Cantacuzino, născut la Viena în 1899, mort la Iași în 1960, după ce a fost închis de regimul comunist între 1948 și 1953. G.M. Cantacuzino și-a petrecut copilăria și tinerețea în străinătate, fiind educat în Elveția și la Paris. G.M. Cantacuzino s-a stabilit în România abia la începutul anilor 30. În copilărie și adolescență, venea în România doar vara, pentru vacanțe la conac, la țară. Dar ce pagini pătrunzătoare a scris despre vechea arhitectură românească și despre România veche. Ce mare patriot a fost! De ce? Pentru că era echipat intelectual și moral să perceapă și să asimileze România profundă. Pentru că nu era ciocoi. Nu era un ciocoi al spiritului. Or, sistemul public de educație (primar, gimnazial și liceal) anglo-saxon actual, pe care văd că îl importăm cu multă râvnă și în România, produce oameni lipsiți de echipamentul cultural necesar pentru a percepe valoarea și sensul a orice: de la țara lor, la lumea largă. **Oamenii care cad victimă acestui tip de dezvoltare, de contra-educație sunt lipsiți de identitate. Iau culoarea, dar nu și identitatea, locul unde se află și atâta tot.** În fine, problema educației și a școlii e una vastă și nu știu dacă doriți să mai discutăm pe acest subiect.

A.C.C.: *Într-adevăr, merită să dezvoltăm mai mult despre acest subiect. Acesta s-ar lega excelent de analiza noastră „[Cariera din România după o școală în străinătate – Integrarea absolvenților români cu studii în străinătate pe piața muncii din România](#)”. Dacă aveți timp, mi-ar face plăcere să vă propun un interviu separat pe acest subiect. Aș vrea tare mult însă să primesc răspunsuri la întrebările care îmi stăruie în minte de când v-am descoperit.*

M.P.: Da, sigur, cu mare plăcere, discutăm separat despre educație.

A.C.C.: *Există diferențe notabile între S.U.A. și Canada din punctul de vedere al unui emigrant român?*

M.P.: Doi dintre copiii mei sunt născuți în Canada și unul în SUA. Deci avem conflicte culturale puternice chiar în sânul familiei! Glumesc, desigur. De fapt, S.U.A. și Canada au atât de multe subculturi, încât diferențele pe care le-aș putea sesiza nu sunt propriu-zis între S.U.A. și Canada, ci între anumite falduri sau nișe societale din S.U.A. și Canada. Ca diferență sistemică, aș vrea să notez doar militarizarea crescândă a societății americane, militarizare absentă în Canada. Din punctul de vedere al unui emigrant român, trebuie spus că piața muncii din S.U.A. e mult mai mare și mai diversă decât cea din Canada.

A.C.C.: *Ce ne puteți spune despre comunitatea romanilor din Toronto? Cum v-ați integrat printre conaționali dumneavoastră din Toronto?*

M.P.: Am prieteni români în Toronto sau în Ontario în general, dar nu aș putea schița un portret al „comunității românilor” din Toronto. Există români în Toronto, dar există oare și o comunitate românească în Toronto, așa cum există o comunitate chineză sau coreeană sau mozaică sau cum a existat una italiană? Nu știu. Vorba vechiului sofist Zenon: câte boabe de grâu alcătuiesc o grămadă? În cazul unei comunități: de câți români și de ce fel de dinamică de grup e nevoie pentru a alcătui o comunitate? Locuiesc românii în aceeași zonă a orașului, votează omogen, au școli românești, au zone comerciale românești (nu mă refer la magazine izolate)? Nu. Putem deci vorbi de o comunitate a românilor? Nu știu. Nu cred. **Nu cred că românii sunt articulați într-o comunitate aici.**

A.C.C.: *Vorbeam în introducere și de formatorii de opinie din diasporă. Fiecare dintre ei are un public fidel și consistent. Mesajele acestora din păcate se intersectează foarte rar. Atacurile la persoană sunt însă dese și gustate copios de fani. Nu ar fi timpul ca aceste atitudini adolescente să înceteze? Cât de fezabilă este ideea realizării unei platforme online dedicată autorilor „expatriați”, care să trateze teme de politică și sociale referitoare la România, așa cum se văd ele din diasporă?*

M.P.: Publiciștii sau universitarii din diaspora nu sunt mai divizați decât cei din țară. De fapt, **purtăm cu noi și exprimăm clivajele politice din țară.** Contrar opiniei curente (de la Berdiaev citire via Andrei Pleșu), nu întotdeauna pentru „îngerii buni” e „mai important ceea ce ne unește decât ceea ce ne desparte”. Dacă ne unesc accidente biografice – precum faptul că locuim în America de Nord – dar ne despart chestiuni de principiu, atunci e mai important ceea ce ne desparte decât ceea ce ne unește. În ceea ce mă privește, cred că nu putem trăi sau construi ceva temeinic fără principii și fidelități pentru care, nu de pe urma cărora, să trăim. **Nu putem construi nimic decât atunci când nu călărim o idee sau un adevăr sau o clasă socială, când nu le instrumentalizăm, când nu trăim de pe urma lor, ci pentru ele.** Nu se poate construi nimic fără continuitate între gând și cuvânt, cuvânt și faptă și ieri și azi. După 1989, s-a trecut la recuperarea culturii exilului românesc. **Cred că e bine că actuala diasporă e atât de integrată vieții culturale din țară încât conjunctura biografică a expatrierii (temporare sau permanente) a trecut pe plan secund.**

A.C.C.: *În aceste condiții înțeleg că nu considerați oportună o „platformă digitală a expaților” în acest moment?*

M.P.: Există multe forumuri digitale unde expații discută chestiuni practice, de la „depusul actelor” pentru emigrare până la cum se pun murăturile în exil. Pe de altă parte, după cum am spus, cred că mulți români din diaspora sunt deja integrați în viața culturală a României. Depinde așadar cum anume e concepută această platformă virtuală. Din punctul meu de vedere, **cred că unul dintre avantajele expaților e acela că nu sunt înfeudați grupurilor de interese din țară.** Ceea ce nu înseamnă însă că nu ar putea fi cooptați în diverse feluri de „sistemul” de aici. Dar **cred că o grupare a expaților care nu sunt afiliați grupurilor de interese și partidelor din țară ar putea juca un rol benefic.** Nu mă refer la români politici, ci la români care nu au fost plătiți de facțiunile politice din România, la români ne-mercenari. Expații pot juca rolul de „honest brokers”, de mediatori onești între România și restul lumii. Nu mă refer doar la Occident, ci și la Asia, Africa sau America Latină. **Avem o viziune prea Occidentalo-centrică a emigrației.** Dar pentru a fi mediatori onești, trebuie ca expații să nu fie nici simple prelungiri externe ale grupurilor de interese din țară, nici megafoane în țară ale marilor concernuri de aici. **Nu poți pune mare bază pe oameni care, deși locuiesc în străinătate, au fost ani de zile pe statele de plată ale partidelor de guvernământ din România, și nici pe oameni care sunt folosiți aici drept „experți” pe România și care sunt convocați periodic la „debriefing” de către serviciile de informații.** Așadar cred că orice formă de coagulare a competențelor oneste și neaservite e oportună.

A.C.C.: *Știu că reveniți fizic periodic în Romania Aveți vreun plan să reveniți acasă pe termen mediu și lung?*

M.P.: Da, vreau să mă întorc acasă. Dar trebuie să am din ce trăi acasă. Am spus cândva că lupt pentru ca un profesor de liceu din România de azi să poată trăi la nivelul la care trăia profesorul Miroiu din piesa „Steaua fără nume” a lui Mihail Sebastian. **Lupt – publicistic vorbind - pentru o Românie așezată în acel fel, pentru o Românie a unei societăți la scară umană, în care omul normal, omul de rând să nu se simtă hăituit sau nevoit să își vândă sufletul pentru a putea supraviețui.**

A.C.C.: *Haideți să complicăm un pic lucrurile. În cadrul [interviului audio acordat dlui. Cristian Curte](#) în cadrul emisiunii radiofonice „Creatori, între sacru și profan”, publicat în 2009 de RomaniaCulturala.ro, spuneți că din punctul dumneavoastră de vedere nu ați plecat niciodată din România. Cum v-a afectat acest lucru integrarea în SUA și în prezent în Canada?*

M.P.: Am trăit și muncit pe mai multe fronturi. Am reușit să fac acest lucru cu prețul unor enorme cheltuieli de timp și energie. Vorba unui amic: „Da, dar tu poți. Bine că poți.” Bine că am putut, deși **au fost momente când aș fi vrut să nu mă mai gândesc, stând aici, și la necazurile din țară.** Idee multora e că de ce să-mi pese că un primar iresponsabil taie copacii lașului? La urma urmelor, eu, pentru mine, aici, am copaci. Mă uit pe geam și îi văd. Așa gândesc mulți, inclusiv din România, începând cu cei care taie copaci sau vând păduri și sate întregi pentru a putea apoi, cu banii obținuți din mită sau sifonări, să-și

cumpere case la țară sau la munte. E o disjuncție în ființa lor: sunt pragmatici când îi vând pe alții, și romantici când vine vorba de ei înșiși. În esență, exploatează natura (vânzând-o sau cumpărând-o, vânzând-o într-un loc ca să și-o poată cumpăra în altul). Și când spun „natura” mă refer și la natura umană. La om. În ceea ce mă privește, **cred că a sta aici și a activa în România în sensul apărării identității și patrimoniului național nu e decât un semn al integrității sufletești**. E adevărat, cariera, vorba aia, are de suferit. Dar sunt lucruri pe care trebuie să le faci, indiferent de cost. Eficiența nu e totuna cu folosul. Poate că nu tot ce am făcut a fost eficient, dar cred că multe mi-au fost de folos. Și poate că au fost de folos și altora.

A.C.C.: *Fantezia indolenței de care vorbești mai devreme trebuie experimentată. Fără a intra în amănunte, vreau să vă asigur că știu despre ce vorbești.*

A.C.C.: *Revenind, vorbeam la început de resursele generoase pe care un emigrant care dorește să se implice de departe în viața cetății de acasă sau în viața comunității locale de români trebuie să le plătească. Aceste costuri înseamnă cel mai adesea inclusiv afectarea propriei cariere profesionale. Luând în calcul efectul individual al fiecărei efort de acest gen și lipsa de până acum a coagulării acestor eforturilor, implicit un efect minim asupra României, considerați că merită acest cost pentru individ?*

M.P.: **Unii pleacă tocmai pentru a putea rămâne liberi să activeze în România fără a fi siliți să facă diferite concesii mafiilor din țară. Emigrarea e, în acest caz, costul pe care îl ai de plătit pentru a putea fi de folos țării.** Talantul vine de la Dumnezeu, ca și biruința, succesul sau orice altă înmulțire a talentului. Efortul trebuie să vină de la noi. Drumul e al nostru, destinația e a lui Dumnezeu. Important e să mergem înspre acea destinație, să mergem pe drumul drept, să ne facem datoria. În rest, da, orice om trece prin momente de descurajare, când i se pare că totul e zadarnic, că rezultatele nu justifică investiția. Dar lucrurile au un mod al lor, discret, de a rodi: uneori tardiv, alteori la mare distanță, alteori nemărturisit. Sigur, costurile, efortul, ne sunt mai intime, ne par mai apropiate și deci mai grele decât rezultatele. Dar orice adevăr pe care îl rostim cu voce tare, orice lucru bun pe care îl facem se răsfrânge și asupra noastră în mod discret. Ceea ce nu înseamnă că neglijez importanța organizării și eficientizării acestor eforturi. E important să fim eficienți. Dar nu ne putem lăsa descurajați de lipsa – aparentă sau reală – de eficiență a eforturilor noastre. Există însă și un alt aspect, și anume că un om singur poate face doar anumite lucruri. Pentru altele, îți trebuie structuri instituționale, sprijin, fonduri. Până acum, nu mi s-a oferit acest tip de sprijin la modul dezinteresat. Am preferat deci să acționez de unul singur sau cu o mână de prieteni dezinteresați, dar copleșiți și ei de multe ori de greutățile vieții de zi cu zi din România.

A.C.C.: *În cadrul aceluiași interviu vorbești de corectitudinea politică drept o noua ideologie totalitară de a ucide tradiția, bunul simț sedimentat social de-a lungul istoriei. Angajații corporațiilor multinaționale, pe lângă această corectitudine politică, sunt asaltați de proceduri și instrucțiuni de lucru menite să le suprascrie propriul algoritm (condiționat) de gândire și de rezolvare a problemelor. Pentru a rămâne în sistem ei trebuie să accepte înlocuirea specificului sau să înceapă să folosească „double-thinking”. Cum*

credeți că se împacă acest preț inerent al integrării profesionale și sociale, respectiv renunțarea la specific, cu dorința emigrantului de a-și păstra propria identitate culturală?

M.P.: În anii Războiului Rece, anumite segmente ale stângii și ale dreptei americane au susținut că, de fapt, comunismul e bun pentru Europa de Est, Africa sau Asia pentru că reprezintă o variantă de modernizare, de industrializare a țărilor agrar-înapoiate. Dintr-un anumit punct de vedere, se poate spune că și corectitudinea politică e bună pentru Statele Unite ale Americii pentru că reprezintă un mecanism ideologic specific american prin care se pot frăgezi sufletește și deschide intelectual cetățenii Statului cu cea mai dezvoltată economie și cea mai puternică armată din lume. Dacă ei cred că regimul comunist a fost bun pentru noi, deși nu ar fi fost bun pentru ei, și noi putem afirma că ideologia „corectitudinii politice” e bună pentru ei, deși (cu unele excepții) nu cred că folosește cuiva din afara spațiului lor cultural. **Noi aveam, din punctul lor de vedere, un excedent de ruralitate. Ei au, din punctul meu de vedere, un excedent de rigiditate culturală: nu poți conduce întreaga lume cu oameni care învață o limbă străină sau au contact cu o cultură străină abia în facultate.** În genere, așa zice că, acolo unde au existat societăți construite pe ideologii ale excluderii rasiale sau de clasă, acolo au apărut ideologii ale includerii. **E anormal să exporti aceste ideologii în țări sau arii culturale care funcționează mai puțin înregimentat-ideologic, unde istoria și cultura locală nu au nevoie de supliment ideologic pentru a face loc diversității organice.** Văzând cât de mult rasism și cât de multă inegalitate există în societatea americană, consider că e normal ca negrii (African-Americans) sau indienii (Native Americans), de exemplu, să fie promovați chiar și prin „affirmative action.” Altă șansă nu prea li se dă. Problemele mi se pare că apar acolo unde diverse lobby-uri, minoritare sau majoritare, încearcă să instrumentalizeze politic anumite aspecte ale „corectitudinii politice.” Nu mi se pare de exemplu normal că nu știu ce episcop anglican sau nu știu ce politician american să ceară eliminarea pomului de Crăciun din școală din cauză că altminteri s-ar ofensa imigranții de alte credințe sau ateii. Țările de destinație a emigrării nu sunt pete albe pe hartă, nu sunt spații transparente cultural. Există o cultură a locului, există tradiții și există moduri de conviețuire care nu cer să ne facem *tabula rasa* din punct de vedere cultural. **Corectitudinea politică e vătămătoare atunci când e înhămată oportunist la diverse campanii electorale sau atunci când e folosită ca ideologie care justifică amestecul imperiului neoconservator american în afacerile interne și cultura altor state.** Aspectul rigid, de rețetă de fabricat societatea ideală, corespunde însă perfect culturii americane, fascinată de tehnologii ale producerii societății perfecte, omului perfect sănătos, mașinii sau rachetei celei mai performante și așa mai departe. În alte societăți însă, sau în alte culturi, **exportul american de corectitudine politică falsifică dinamica socială a locului și contribuie astfel la subțierea capitalului social pentru că se traduc realități locale în termenii generici ai ingineriei sociale.** Aș spune așadar că imigrantul trebuie să judece de la caz la caz în ce măsură o anumită „directivă” e menită a corecta sau nu o stare de lucruri injustă. Uneori, „corectitudinea politică” ne cere lucruri de bun-simț. Alteori, nu. Aș mai spune și că, **lucrând pentru corporații, cedăm lui „big business” și lui „big money” dreptul de a ne defini contextul social în care funcționăm.** Tocmai de aceea am publicat trei cărți (*A treia forță: România profundă*, 2008; *Măsura vremii: Îndemn la normalitate*, 2009; și *Conștiința națională și statul reprezentativ*, 2011) dedicate problemei statului reprezentativ și economiei

la scară umană.

A.C.C.: *Acasă gândul emigrării este omni-prezent în rândul tinerilor. Dilemele nu sunt legate de decizia plecării, ci de destinație și durata emigrării (termen scurt, mediu sau lung). Deși în continuare pentru foarte mulți români emigrarea reprezintă singurul mod în care își pot permite un trai decent, pentru un număr deloc neglijabil dintre ei emigrarea nu este o alegere obiectivă, ci mai degrabă o inerție de gândire, o condiționare de atitudine din partea familiei și a anturajului. Putem vorbi de o ideologie a migrației în România?*

M.P.: E un subset al ideologiei „adaptării.” Cei care se pot „adapta” cu succes la sistem rămân în țară. Alții pleacă să se „adapteze” în altă parte. Există totuși și oameni care rămân în țară sau care pleacă din țară fără a ceda interior acestei ideologii. Am observat că unii din cei care pleacă pentru că România „nu le oferă nimic” au în schimb pretenții foarte modeste odată ce ajung aici. Sunt pretențioși în privința României, și foarte adaptabili aici.

A.C.C.: *Deci emigrarea în opinia dumneavoastră este o strict o alegere personală? Decizia emigrării nu este afectată (și) de faptul că atât de mulți pleacă în afară?*

M.P.: Cred că există și o dinamică de clasă socială a emigrației: săracii pleacă pentru că nu au ce munci, cei mai bogați și mai bine educați pleacă și pentru că vor mai multe „oportunități”. Există opțiuni și motivații din cele mai diverse. Dar e clar că există și un mecanism de „peer pressure”, o presiune exercitată de mediul din care provii. **Dacă au plecat toți colegii tăi de clasă (de liceu) sau de an (de universitate) și te întâlnești pe stradă cu un fost coleg sau profesor care spune: „A, dar tu nu ai plecat? Mai ești pe aici?”, ajungi să crezi că e ceva în neregulă cu tine. Emigrarea a devenit de la un anume punct încolo un fel de trofeu.** Dar, cum am spus, fiecare om are motivele lui și nu vreau să dau impresia că judec pe cineva. Observ, doar, niște fenomene mai largi.

A.C.C.: *Emigram de multe ori în numele copiilor. Uneori pentru a-i duce „dincolo”, unde credem ca le va fi mai bine, sau lăsându-i acasă, aceasta fiind singura soluție să le trimitem regulat bani prin WesternUnion. În primul caz le furăm trecutul, în al doilea caz prezentul, totul în numele unui viitor incert. Merită acest preț al trecutului și al prezentului copiilor noștri în numele unui potențial viitor mai bun, pe care aceștia vor trebui să-l înfrunte având numeroase crize de identitate?*

M.P.: Cred că trebuie judecat de la caz la caz, dar **cea mai mare parte a românilor pe care i-am auzit spunând că au emigrat de dragul copiilor, „pentru a le oferi un viitor mai bun”, spunea asta mințindu-se pe ei înșiși. Pentru că nu erau capabili să privească în față consecințele pe care le avea emigrarea asupra copiilor lor:** de exemplu, lumpen-proletarizarea educațională a copiilor trecuți printr-un sistem de educație publică extrem de slab și de nociv, cel puțin în America de Nord. Dacă tot pleci de dragul copiilor, atunci ai curajul de a privi în față starea copilului tău și nu te mai amăgi că e premiant la o școală publică extrem de slabă unde copilul e supus centrifugării intelectuale și socializat într-un conformism

sufletesc. În cazul copiilor rămași în țară, crescuți de bunici, în cel mai fericit caz, sau de alte rude, cred că vor rămâne cu sechele din cauză că au crescut fără părinții plecați să muncească în UE. Cred că locul copiilor e lângă părinții lor. Dar **acolo unde părinților li s-a furat țara, copiilor li se vor fura părinții. Rezultatul e o Românie orfană, nesigură pe sine.**

A.C.C.: Putem vorbi de o ideologie creștină atunci când promovăm biserica ortodoxă și greco-catolică drept principalii lianți al diasporei române? Este astfel tradusă – adică trădată – ortodoxia în limba utilităților sociale?

M.P.: Nu cred că rolul Bisericii e acela de a funcționa ca și club etnic. Pe de altă parte, dacă Liturghia se poate prelungi în viața socială a emigranților și poate contribui la articularea unei comunități românești, cu atât mai bine. Atât timp cât sentimentul de frățietate își are rădăcinile în frățietatea liturgică, nu mi se pare că trădăm creștinismul, ci doar că îl împlinim.

A.C.C.: Deși nu se „asortează” cu conținutul interviului, vă voi pune o întrebare care mă roade de multă vreme. Opiniile eurosceptice ale elitelor europene devin tot mai vocale în Uniune și sunt considerate „realiste” de o importantă parte a cetățenilor europeni. În România oricine are dubii legate de acceptarea necondiționată, entuziastă și viguroasă a proiectului european este etichetat imediat de elitele locale drept „omul rușilor”? Ne face această abordare mai mult sau mai puțin europeni?

M.P.: Nu neg că există „oameni ai rușilor”, după cum există și „oameni ai americanilor” sau „ai nemților”. **Ce mă interesează însă e dacă mai există pe undeva și oameni ai românilor. Pentru că, dacă ar exista, nu ar putea fi decât sceptici în ceea ce privește construcția Europeană așa cum arată ea acum.** Pentru a înțelege acest lucru, trebuie să luăm în considerare istoria și obiectivele inițiale ale U.E. După al doilea război mondial, S.U.A. au susținut crearea unor organisme pan-europene de administrare și monitorizare a „ajutorului american”. În plus, S.U.A. și țări europene precum Franța voiau o Uniune Europeană care să împiedice o nouă ascensiune a Germaniei spre poziția de putere dominantă în Europa. U.E. avea așadar menirea de a ține Germania sub control, nu de a o așeza la butoane. Pe de altă parte, Franța și Germania vedeau în Uniunea Europeană un fel de „a treia forță”, o încercare a Europei de a-și afirma independența și de a-și susține propriile interese și propria cultură în contextul confruntării dintre S.U.A. și U.R.S.S. și al lumii bipolare a Războiului Rece. S.U.A. voiau U.E. ca piață comună, dar nu și ca suprastat care, se temeau ei, ar închide piața U.E. produselor americane. Ori, **la ora actuală, vedem o U.E. dominată de Germania, de dragul căreia se menține o monedă comună și se impun politici de austeritate care generează șomaj, o Germanie care dă și tonul negocierilor dintre U.E. și S.U.A. pentru crearea unei zone de liber schimb euro-atlantic. Vedem o U.E. care tinde să devină în același timp un suprastat și nu o Europă a patriilor, așa cum voia De Gaulle. Și de aceea vedem o U.E. care nu e o „a treia forță” pentru că nu e o uniune a patriilor, ci o confederație a birocratilor aroganți și despoților de birou care strivesc sentimentul național și tradițiile istorice ale Europei în numele unui „europenism civic”, al unei „corectitudini politice” EUrofile a cărei masă ontologică sau densitate culturală e egală cu zero.** Nu trebuie să fii „omul rușilor” pentru a sesiza aceste lucruri. Dar poți deveni „omul rușilor” scârbit fiind de

lipsa de orizont a celor care nu obosesc să atace aruncând astfel de etichete. În ceea ce mă privește, **cred că interesul național al României ne cere să facem nu ce spun EUropenii, ci doar ce fac Europenii: adică să negociem rațional și fără fanatisme rusofobe sau iluzii americanofile cu oricine poate ajuta la propășirea României.** De decenii bune, se tot negociază în numele României, dar împotriva ei. Se negociază prețul de vânzare și comisioanele. Cred că a venit timpul să mai negociem și pentru România, nu doar pe seama ei.

A.C.C.: La final, o întrebare de sezon, respectiv legată de rezultatul alegerile europarlamentare din 25 mai 2014 în țările membre ale Uniunii Europene. Consolidare a extremei drepte și a euroscepticilor devine o realitate incontestabilă. Cum credeți că va afecta acest lucru pe termen scurt și mediu politicile de migrație în interiorul Uniunii? Cum credeți că vor fi afectați cetățenii români de acest lucru?

M.P.: Cred că partidele de centru-dreapta, oportuniste prin natura lor, se vor muta mai la dreapta, pentru a recupera electoratul pierdut în favoarea partidelor eurosceptice sau de-a dreptul fasciste. Văd că David Cameron deja anunță măsuri de îngrădire a imigrației în Marea Britanie. Vin vremuri grele. **Șomajul din România nu va mai putea fi ținut sub control cu ajutorul exportului de forță de muncă. „Creșterea economică” pe bază de consum intern alimentat de bani trimiși de expați prin Western Union va cunoaște probabil o încetinire. Adică, iarăși, pierdere de locuri de muncă. În aceste condiții, România are nevoie de o strategie de creștere economică și revigorare cultural-identitară reală. Nu poți să-i ții pe oameni în U.E. doar amenințându-i că, altminteri, „vin rușii”. E timpul să vină românii.**

A.C.C.: Aș putea continua discuția acesta cu dumneavoastră încă mult timp, însă cred că este înțelept să păstrăm câteva întrebări și pentru data viitoare. Nu în ultimul rând, ar trebui să încep să pregătesc interviul dedicat sistemul românesc de educație. Opinia cuiva care cunoaște bine din interior modelul Occidental de educație este foarte utilă și relevantă.

A.C.C.: Vreau să vă mulțumesc pentru timpul acordat și pentru ceea ce eu consider o oportunitate, respectiv că am putut sta de vorbă digital cu dumneavoastră. Sper să ne reuzim curând.

Interviu realizat de Alexandru Cosmin Codreanu cu dr. Mircea Platon în data de 28 mai 2014.

Elementele biografice ale dr. Mircea Platon

Mircea Platon e Doctor în Istorie, The Ohio State University at Columbus, Ohio, U.S.A., unde a și predat, ca *Lecturer*, cursuri de istorie (2008-2012).

În prezent e SSHRC Postdoctoral Fellow la Universitatea din Toronto. A colaborat cu studii și eseuri la cele mai importante publicații din România (de la „Idei în dialog” și „22”, la „Convorbiri literare”,

„Vatra”, „România liberă”, „Ziua” etc) și la publicații din străinătate precum „Quarterly Review” sau websituri precum Front Porch Republic.

A publicat studii de istorie în „Analele Științifice ale Universității Al. I. Cuza”, „Evelyn Waugh Newsletter and Studies”, „History of Political Economy”, „Intellectual History Review”, „French History” și „Fascism: Journal of Comparative Studies”. A publicat, printre altele, volumele: *Cine ne scrie istoria?* (Iași, Editura Timpul, 2007) - carte de studii și eseuri istoriografice distinsă cu Premiul "Lucian Blaga" al Academiei Române (2009); și *Conștiința națională și statul reprezentativ* (Iași, Editura Timpul, 2011) – carte de studii și eseuri istoriografice distinsă cu Premiul pentru Eseu al Uniunii Scriitorilor din România – Filiala Iași.

A tradus teatru de Alfred de Vigny, monografiile istorice de *François Decret* și *Jean-François Soulet și opera filosofică a lui T. E. Hulme*. În calitate de editor, Mircea Platon a publicat/îngrijit și/sau prefațat pe parcursul anilor '90 volume inedite semnate de Ernest Bernea, Ovidiu Papadima, Pan M. Vizirescu, Coriolan Gheție, Ion Șugariu, Mircea Rebreanu, Nicolae Grebenea, Ion Petrovici, Grigore Tăușan.

[Pentru mai multe informații, mergeți aici.](#)